

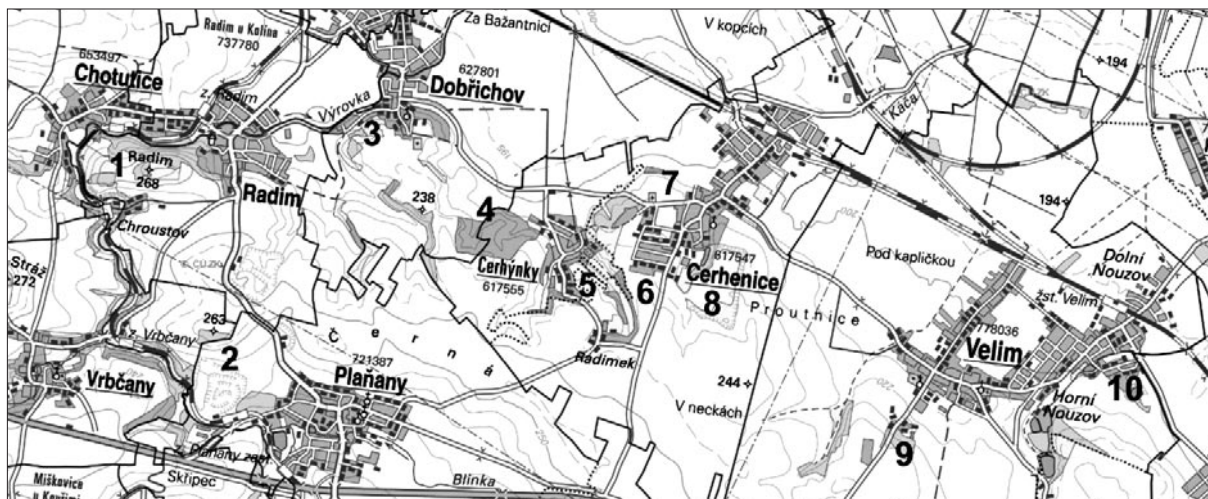
Pravěké sídlištní nálezy z Cerhýnek, okr. Kolín*

Miloš Vávra – †Dražen Šťastný – Tomáš Chlup

ÚVOD

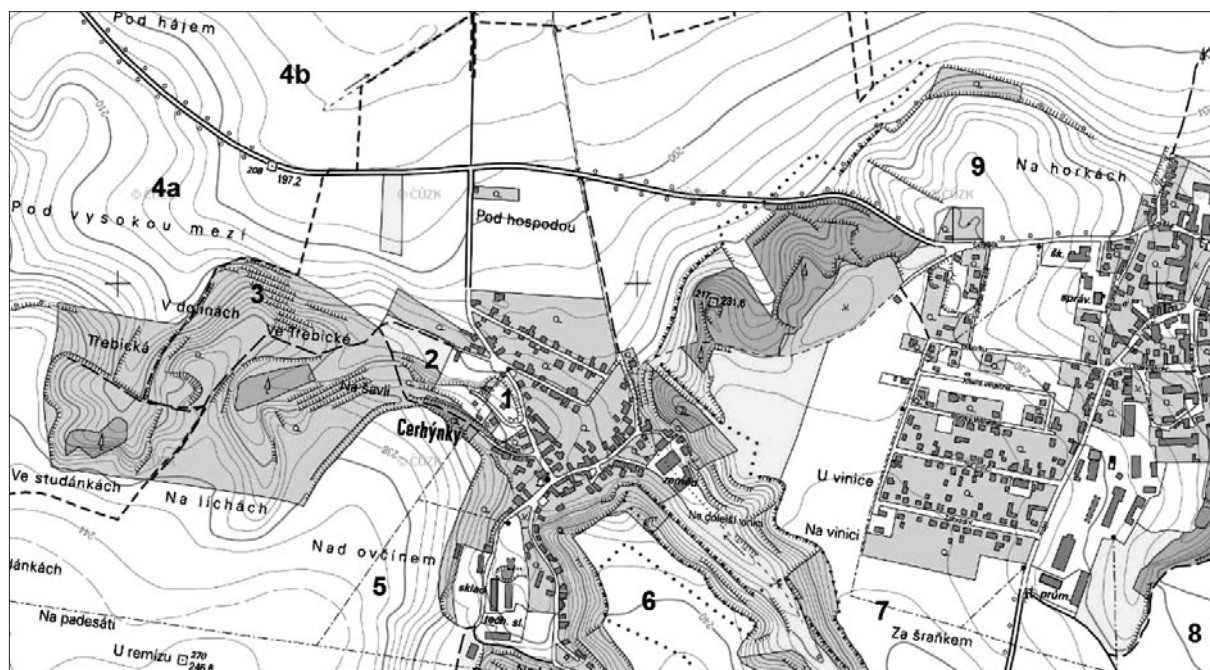
Archeologický obraz poznání krajiny a jejího pravěkého osídlení v České kotlině vzniká postupně ze střípků skládaných od působení J. L. Píče a jeho spolupracovníků. Na Kolínsku jej doplňují publikace a základní údaje zvláště MUDr. F. Dvořáka. V posledních letech je prohlubován díky zvýšené památkové ochraně o informace z velkoplošných akcí vyvolaných stavební činností a širším využitím letecké a geofyzikální prospekce. Současnost však vedle pozitiv přinesla i negativní stránky zapříčiněné poškozováním terénních náleзовých situací nekoordinovaným detektorářstvím. Platí to i o povodí říčky Výrovky klikatící se zvlněnou Kouřimskou tabulí až po její zklidněný dolní tok v Středolabské tabuli. Na rozhraní dvou rozdílných geomorfologických útvarů se nad jižním okrajem Sadské tabule setkáme nedaleko od Peček s velkými pravěkými hradišti mezi Radimí a Plaňany (obr. 1:1,2; Beneš 2018), významnými germánskými žárovými pohřebišti v Dobřichově na Pičhore a Třebické (obr. 1:3,4; Píč 1893; týž 1897; Droberjar 1999) a pravěkou výšinnou polohou Za zahrady na rozhraní k. ú. Cerhenice/Cerhýnky (obr. 1:5). V Cerhenicích se na návrších vyskytovala pohřebišťe Na horkách a Za šraňkem (obr. 1:6,7; Dvořák 1936) a pravěký až hradištní sídelní areál ve velké pískovně v tratích Beránek a Za oborou (obr. 1:8; Sedláček 1976; týž 1980). Nejvíce k východu pak na prvním mírném návrší najdeme velimskou Skalku s hradištěm ze střední doby bronzové, které z větší části zasahovalo do polabské roviny (obr. 1:10; naposledy Harding *et al.* 2007). Na severním okraji vyššího sprašového návrší jihozápadně od historického centra obce již předtím prozkoumali J. L. Píč a J. Hellich raně středověké kostrové pohřebišťe (obr. 1:9; Píč 1893).

Mezi Dobřichovem a Cerhenicemi se na úpatí návrší Na chmelnici a výšinné polohy Za zahrady (u Radimku, k. ú. Cerhenice/Cerhýnky) rozkládá malá obec Cerhýnky (obr. 2 a 3), v níž jsme v letech 2010 a 2015 uskutečnili dvě záchranné akce v nově zachycené části pravěkého sídelního areálu v bývalém sadu. Zahloubené objekty obsahovaly zlomky keramiky od střední/mladší doby bronzové přes pozdní dobu halštatskou po raný až pozdní středověk.

Obr. 1. Mapa západní části Kolínska (Pečecko) mezi Radimí a Velimí. 1. Radim, hradiště; 2. Radim/Plaňany/Vrbčany, hradiště; 3. Dobřichov, Pičhora; 4. Dobřichov/Cerhýnky, Třebická; 5. Cerhenice/Cerhýnky, Za zahrady, výšinná poloha; 6. Cerhenice, Za šraňkem; 7. Cerhenice, Na horkách; 8. Cerhenice, Beránek, Za oborou, pískovna; 9. Velim, bývalá cihelna; 10. Velim, Skalka. Podklad: cuzk.cz.

* Dne 22. 8. 2019 spoluautor Bc. Dražen Šťastný náhle zemřel ve věku pouhých 48 let. Bude nám chybět.

Obr. 2. Současná mapa Cerhýnek a Cerhenic. 1. V sadu; 2. bývalá cihelna; 3. Dobřichov/Cerhýnky, Ve Třebické; 4a. Dobřichov, Pod vysokou mezí; 4b. Dobřichov, severně od silnice Cerhenice – Dobřichov; 5. Cerhýnky, Nad ovčínem; 6. Cerhenice/Cerhýnky, Za zahrady; 7. Cerhenice, Za šraňkem; 8. Cerhenice, Beránek/Za oborou; 9. Cerhenice, Na horkách. Podklad: cuzk.cz.

Obr. 3. Cerhýnky a Cerhenice, letecký snímek z r. 1938. 1. Cerhýnky, V sadu; 2. býv. cihelna p. Cabrnocha; 3. Dobřichov/Cerhýnky, Ve Třebické; 4. Cerhýnky, Nad ovčínem; 5. Cerhenice/Cerhýnky, Za zahrady; 6. Cerhenice, Beránek/Za oborou. Podklad: cuzk.cz. Vlevo: poloha lokality na mapě Čech.

LOKALIZACE A OKOLNOSTI VÝZKUMU

Záchranný výzkum na staveništi rodinných domů V sadu na k. ú. Cerhýnky, část obce Cerhenice (okr. Kolín) v r. 2010 probíhal souběžně s pokládáním elektrické rozvodné sítě po obou stranách nové cesty (parc.č. 112/1) a v další etapě v r. 2015 v základech rodinného domu na parc.č. 112/8.

V srpnu 2010 dokumentovali M. Vávra a D. Šťastný na staveništi RD V sadu při pokládání elektrických kabelů 18 objektů (1–14/2010 + 3A a 7a–c) podle nově vybudované cesty (parc. č. 112/1). Předchozí terénní zásahy při jejím zakládání a při hloubení kanalizace nebyly kontrolovány a náhodně je v r. 2006 zachytilo letecké snímkování (obr. 4). V době naší akce zde již stál jeden rodinný dům na parc. č. 112/5. V říjnu 2015 podchytil T. Chlup v základových pasech pro RD na parc. č. 112/8 další čtyři sídlištní objekty (1–4/2015). Další výstavba rodinných domů nebyla nahlášena a část z nich stojí na opěrných pilířích.

Obr. 4. Cerhýnky, V sadu, staveniště RD s rýhou kanalizace, letecký snímek z roku 2006 (mapy.cz).

GEOGRAFICKÝ A SÍDELNÍ KONTEXT NALEZIŠTĚ V SADU, PARC. Č. 112

Zkoumaná poloha, ze které dosud žádné nálezy uváděny nebyly, se nachází na SV okraji širšího jazykovitého výběžku mírně klesajícího od JZ (Na chmelnici, U remízu, 246,8 m n. m.) přes nižší polohu na SV – Nad ovčínem, od níž je staveniště V sadu odděleno obloukem velkého a širokého úvozu. Na SZ okraji nejnižší části návrší se zbytky sadu býval hliník pana Cabrnocha (parc. č. 101) s těžní jámou dobře patrnou na leteckém snímku z r. 1938 (obr. 3:2). Žárové pohřebiště z doby římské v poloze Ve Třebické (k. ú. Dobříchov, okolí parc. č. 418–419; *Piř 1893*, 122) se nacházelo na výrazném trojúhelníkovém návrší s terasovitými úpravami severních svahů původně na rozhraní k. ú. Dobříchov a Cerhýnky (nyní k. ú. Cerhýnky; obr. 2:3; 3:3). Mezi touto polohou a staveništěm V sadu leží zalomené údolí Na šavli. Od pohřebiště Ve Třebické je zrušený sad vzdálen 500 m.

Z katastrálního území Cerhýnek uváděl MUDr. F. Dvořák (1936, 128) nálezy z mladého neolitu (vypíchaná keramika), kultury únětickou (kostrové hroby, sídlištní jámy), knovízskou (sídliště na býv. panském poli: k. ú. Dobříchov – Pod vysokou mezí?), laténskou v hliníku p. Cabrnocha (kostrový hrob, sídliště), kostrové hroby na poli za ovčínem a při stavbě domu p. Němce, který jsme nelocalizovali. Z doby římské pak zaznamenal mince opět z polohy za ovčínem a sídlištní nálezy z doby hradištní na pozemku p. Cabrnocha. Z jeho soupisu můžeme spolehlivě lokalizovat již zmíněnou bývalou cihelnu p. Cabrnocha s laténskými nálezy na SZ okraji návrší nedaleko staveniště V sadu a poté polohu za ovčínem (parc. č. 118, nyní Nad ovčínem). V r. 1976 těsně u ní Z. Sedláček (1981) navíc doložil při zavážení úvozové cesty (parc. č. 154) halštatský objekt (Ha B3 – Ha C) v trati Na chmelnici (parc. č. 145/1, nyní parc. č. 145/25), která se nachází jižně od pole Nad ovčínem. Již předtím v r. 1975 na dobříchovských pozemcích sousedících s k. ú. Cerhýnky kontroloval plynovod do Poděbrad (Sedláček 1978). Rýha v trati Pod vysokou mezí (tehdy parc. č. 413/17) prořala kulturní vrstvu či splach s omletými střepy zřejmě

Obr. 5. Cerhýnky, V sadu, staveniště RD, plán staveniště se zachycenými objekty v letech 2010 a 2015.

Objekt	Druh objektu	Rozměry cm	Datování	Poznámka	Obsah
		dl. x hl.			
Cerhýnky, sad, 2010					
1/2010	jáma velká	388 x min. 66	pravěk	pod dno rýhy	Ker, Ka
2/2010	jáma velká	449 x min. 70	ml.bronz./Ha	pod dno rýhy	Ker, Maz, Ka, Ko
3/2010	jáma zásob.	160 x rek. 140	ml.bronz./Ha		Ker, Maz, Ka, Ko
3A/2010	žlábek	48 x 36	pravěk		
4/2010	jáma zásob.	176 x 188	Ha D		Ker, Maz, Ka, Ko
5/2010	jáma zásob.	100 x rek. 170	pravěk		Ker
6/2010	jáma/zemnice?	152 x 60 od sníž. P.	Ha D		Ker, Maz, Ka, Ko
7/2010	soujámí	440 x 130 od sníž. P.	pravěk		Ker
7a/2010	jáma zásob.	část 56 x min.52	pravěk		
7b/2010	jáma menší	114 x 100 od sníž. P.	pravěk		Ker, Maz, Ko
7c/2010	jáma zásob.	220/258 x min. 130	stř.-ml.br.	pod dno rýhy	Ker
8/2010	jáma/zemnice?	240 x 87	ml.bronz./Ha		Ker, Ka
9/2010	jama/zemnice?	186 x 82	ml.bronz./Ha		Ker, Maz, struska, Ka, Ko
10/2010	jáma velká	434 x min.100 od sn. P.	ml.bronz./Ha	pod dno rýhy	Ker, Maz
11/2010	jáma menší	112 x 62	ml.bronz./Ha		Ker, Maz
12/2010	jáma velká	566 x min. 96 od sn. P.	pravěk	pod dno rýhy	Maz, Ko
13/2010	žlábek	82 x 40 od sníž. P.	středověk/novověk		Ker
14/2010	jáma zásob.	146/max.168/cca 305	hradištní	pod dno rýhy; příměs pravěk	Ker, Maz, Ka
Cerhýnky, sad, 2015					
1/2015	jáma zásob.	127/154 x min.96	Ha D	hrdlo jámy; pod dno rýhy	Ker, Maz, Ko
2/2015	jáma vel./přík.?	463 x min.88	stř.-ml.bronz./d.řím./VS/PS	pod dno rýhy	Ker, Maz, Ko
3/2015	jáma zásob.	166 x min.100	ml.bronz./Ha	hrdlo jámy; pod dno rýhy	Ker
4/2015	jáma vel./přík.?	428/400 x min.112	Ha D	pod dno rýhy; 2 dětské kosti	Ker, Maz, Ko, Ko lidské

Tabela 1. Cerhýnky. Přehled objektů.

knovízské kultury. Stejná rýha severně od silnice Cerhenice–Dobřichov (k. ú. Dobřichov, parc. č. 397/5, blízko trati U trianglu, k. ú. Cerhýnky) poškodila tři halštato-laténské zahloubené objekty a dva z nich interpretoval autor výzkumu jako zemnice.

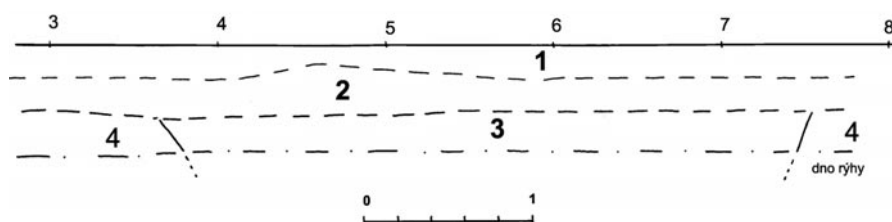
Na JV od staveniště V sadu vystupuje nad Cerhýnky výrazná výšinná lichoběžníková plošina na rozhraní k. ú. Cerhýnky/Cerhenice v trati Za zahrady, ze čtyř stran vymezená příkrými svahy a roklemi, která je nejspíše přístupná jen od JZ, od dnešní silnice z Radimku do Cerhýnek (Cerhýnky, parc. č. 44, 45/1, 41/1, 40/1, 40/3; Cerhenice, parc. č. 1131, 1134/1). Ve směru SZ–JV je dlouhá 750 m a max. široká 260 m. Získané zlomky keramiky z našich náhodných sběrů dokládají zatím blíže nedatované pravěké osídlení.

POPIS OBJEKTŮ

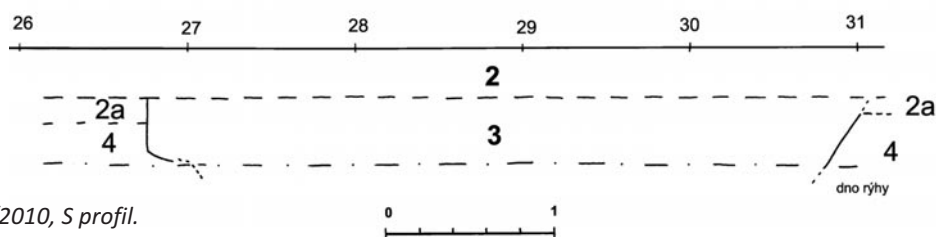
Výzkum 2010 (M. Vávra, D. Šťastný)

Objekt 1/2010 (obr. 6)

Umístění: S okraj cesty, rýha el. kabelu, před parc. č. 112/6. **Tvar:** velká jáma, šikmé stěny, dno nedosaženo. **Orientace:** profil SZ–JV. **Rozměry:** S profil délka 388 cm, dosažená hl. 64 cm od povrchu, J profil délka 386 cm, dosažená hl. 66 cm od povrchu. **Nálezy:** č. sáč. CS 2a–2b/10 (Ker, Ka); Ker: 9 střepů z 1 nádoby, písč. s kamínky. **Popis výplně a vrstev:** 1. navážky: tmavší hnědá se spraší; 2. ornice: tmavší hnědá hlinitá; 3. výplň: hnědá hlinitá; 4. podloží: sprašová hlína. **Interpretace:** velká sídlištní jáma. **Datování:** pravěk. **Poznámka:** šíře rýhy 30 cm; objekt zasahuje pod dno rýhy v hl. 66 cm.

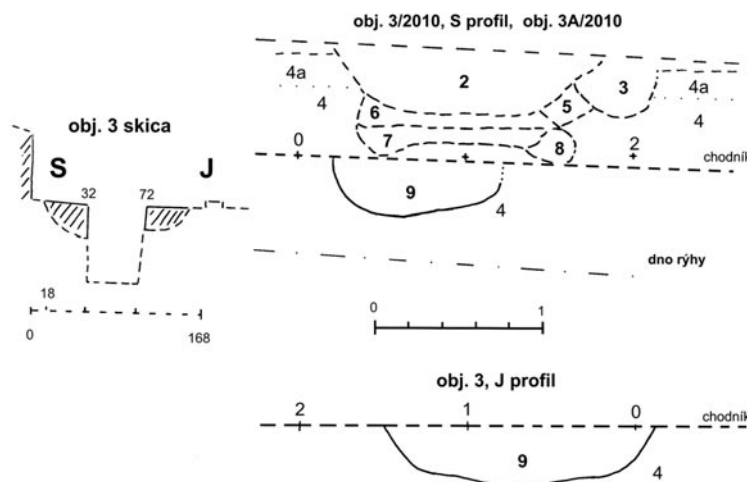
Obr. 6. Cerhýnky, objekt 1/2010, S profil. Všechny plány zhotovili M. Vávra a T. Chlup.

Obr. 7. Cerhýnky, objekt 2/2010, S profil.

Objekt 2/2010 (obr. 7)

Umístění: S okraj cesty, rýha el. kabelu, před parc. č. 112/7. **Tvar:** velká jáma, svislé až šikmé stěny, dno nedosaženo. **Orientace:** profil SZ–JV. **Rozměry:** S profil délka 430 cm, dosažená hl. 70 cm od povrchu, J profil délka 449 cm, dosažená hl. 70 cm od povrchu. **Nálezy:** č. sáč. CS 3a–6/10 (Ker, Maz, Ka, Ko); Ker: 4× S – 1 okraj oblý, písč. s kam. (tab. 1:2); 11× S – 1 okraj malý, jemně písč. (tab. 1:3); 1 plece s důlky, písčité s kam. **Popis výplně a vrstev:** 2. ornice: tmavší hnědá hlinitá; 2a. podorniči: zahliněná spraš; 3. výplň: hnědá hlinitá; 4. podloží: sprašová hlína. **Interpretace:** velká sídlištní jáma. **Datování:** ml. d. bronzová/Ha. **Poznámka:** šíře rýhy 30 cm; objekt zasahuje pod dno rýhy v hl. 70 cm.

Obr. 8. Cerhýnky, objekt 3+3A/2010, S profil; objekt 3/2010, J profil; skica řezu rýhou.

Objekt 3/2010 (obr. 8; 24:1)

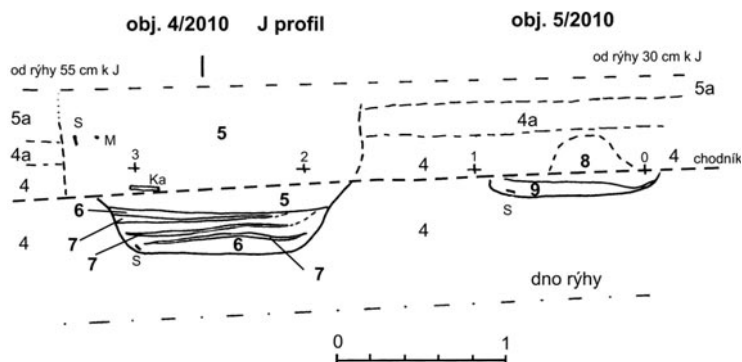
Umístění: S okraj cesty, rýha el. kabelu, před parc. č. 112/8. **Tvar:** okrouhlá jáma, v S části na stupni nad chodníkem rozdělena na jámu 3 + 3A, horní zásyp (vr. 2, 5–7), dno zjištěno v rýze kabelu na obou profilech, mísovité prohnuté. **Orientace:** profil SZ–JV. **Rozměry:** na S profilu okraj celková dl. 192 cm (obj. 3 a 3A); S profil dl. 160 cm, celková hl. 125 cm od sníženého povrchu (rekonstruovaná hl. 140 cm); v rýze na S prof. dl. 100 cm, hl. 30 cm, na J profilu dl. 160 cm, hl. 36 cm. **Nálezy:** č. sáč. CS 7a–9/10 (Ker, Maz, Ka, Ko); Ker: 2× S – prstování; 3× S – 1 okraj s rovnou hranou, malý zl. (tab. 1:4); 2× S – rýhy, prstování. **Popis výplně a vrstev:** 2. tmavší hnědá hlinitá; 4. podloží: okrová spraš; 4a. podorniči: zahliněná spraš; 5. světle hnědá zahliněná spraš; 6. hroudny světlé spraše, nepravidelně zahliněno; 7. tmavě hnědá hlinitá; 8. hnědá hlinitá s hroudami a rozplavenou spraší; 9. tmavší hnědá. **Interpretace:** zásobní jáma; **Datování:** stř.–ml. d. bronzová. **Poznámka:** šíře rýhy 40 cm; po skrývce chodníku nejprve zachycen půdorys větší části okrouhlé jámy (před hloubením rýhy).

Objekt 3A/2010 (obr. 8; obr. 24:1)

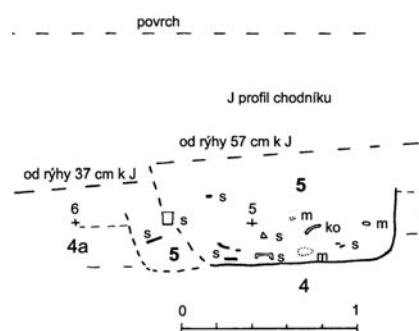
Umístění: S okraj cesty, rýha el. kabelu, před parc. č. 112/8. **Tvar:** na půdorysu chodníku zachycena báze žlábků (orientace S–J) v dl. 120 cm; na S profilu stupně nad chodníkem (východně obj. 3/2010) ve tvaru menší jamky mísovité prohnuté. **Orientace:** profil Z–V. **Rozměry:** na S prof. chodníku dl. 48 cm, hl. 36 cm. **Nálezy:** –. **Popis výplně a vrstev:** 3. tmavší hnědá hlinitá se zrnky spraše; 4. podloží: okrová spraš; 4a. podorniči: zahliněná spraš. **Interpretace:** část žlábků překrytého horní výplní obj. 3/2010. **Datování:** pravěk. **Poznámka:** šíře rýhy 40 cm.

Objekt 4/2010 (obr. 9; obr. 24:2)

Umístění: J okraj cesty, chodník a rýha el. kabelu, před parc. č. 112/9; V od obj. 5/2010. **Tvar:** na J profilu nad chodníkem vyšší část zhruba válcovité jámy (profil posunutý k J 55/40 cm), horní zásyp (vr. 5), ploché dno zjištěno v rýze kabelu na obou profilech. **Orientace:** profil V–Z. **Rozměry:** na J prof. chodníku okraj dl. 176 cm; celková hl. cca 188 cm od povrchu; v rýze na J prof. dl. 150 cm, hl. 36 cm, na S profilu dl. 54 cm, hl. 45 cm (slabě zahliněná spraš). **Nálezy:** č. sáč. CS 10a–15/10 (Ker, Maz, Ka, Ko); Ker: 13× S – 2 okraje malé vně i uvnitř tuhované (tab. 1:6–7); 1 spodek nád. se zl. dna, písč. (tab. 2:3); 1 okraj a 6 silných písčítých s kam. (tab. 2:2); 12× S – 1 okraj misky zatažené, vně i uv. tuhované, písč. (tab. 1:8); 1 okraj misky polokulovité uv. leštěné, písč. (tab. 1:9); 1 okraj misky polokulovité, písč. (tab. 1:11); 1 zl. soudkovité nád. s oblým okrajem a hlazeným hrdlem, v podhrdlí s plastickou páskou s prstovými otisky, plece zdrsněná, hlína písč.s kam. (tab. 2:1); 3× S; 19× S, 1 hrdlo nádoby s oblým okrajem, písč.s kam. (tab. 1:12–13); 1 část soudkovité nád. s oblým okrajem a hrotitým pupkem na rozhraní hrdla a plecí, písč.s kam. (tab. 2:4); okraj misky vně i uv. vlešťované, písčítá (tab.1:10); spodek nád. se zl. plochého dna, jemně písč. (tab. 1:14). **Popis výplně a vrstev:** 4. podloží: okrová spraš; 4a. podorniči: hnědá až světle hnědá zahliněná spraš; 5. tmavě hnědá hlinitá (světlejší než vr. 5a); 5a. podorniči: tmavě hnědá hlinitá; 6. tmavě hnědá hlinitá hutná; 7. čistá spraš až slabě zahliněná hutná. **Interpretace:** zásobní jáma. **Datování:** Ha D. **Poznámka:** šíře rýhy 35 cm.

Obr. 9. Cerhýnky, objekt 4+5/2010, J profil v chodníku a v rýze.

Obr. 10. Cerhýnky, objekt 6/2010, J profil v chodníku.

Objekt 5/2010 (obr. 9; 24:2)

Umístění: J okraj cesty, chodník a rýha el. kabelu, před parc. č. 112/9; Z od obj. 4/2010. **Tvar:** na J profilu nad chodníkem (posun od rýhy k J 35/30 cm) zachycen zbytek horní výplně (vr. 8), v rýze kabelu zachyceno na J profilu ploché dno (nad ním vr. 8+9); naproti na S profilu jen slabě zahliněná spraš. **Orientace:** profil V–Z. **Rozměry:** na J prof. chodníku vyšší výplň jámy max. dl. 50 cm; celková hl. cca 170 cm od povrchu; v rýze na J prof. dl. 100 cm, hl. 12 cm, na S profilu dl. 36 cm, hl. 40 cm (slabě zahliněná spraš). **Nálezy:** č. sáč. CS 16/10 (Ker: 1× S). **Popis výplně a vrstev:** 4. podloží: okrová spraš; 4a. podorničí: hnědá až světle hnědá zahliněná spraš; 5a. podorničí: tmavě hnědá hlinitá; 8. tmavší hnědá hlinitá; 9. hnědá hlinitá (zahliněná sprašovitá). **Interpretace:** menší zásobní jáma. **Datování:** pravěk. **Poznámka:** šíře rýhy 35 cm.

Objekt 6/2010 (obr. 10; 24:3)

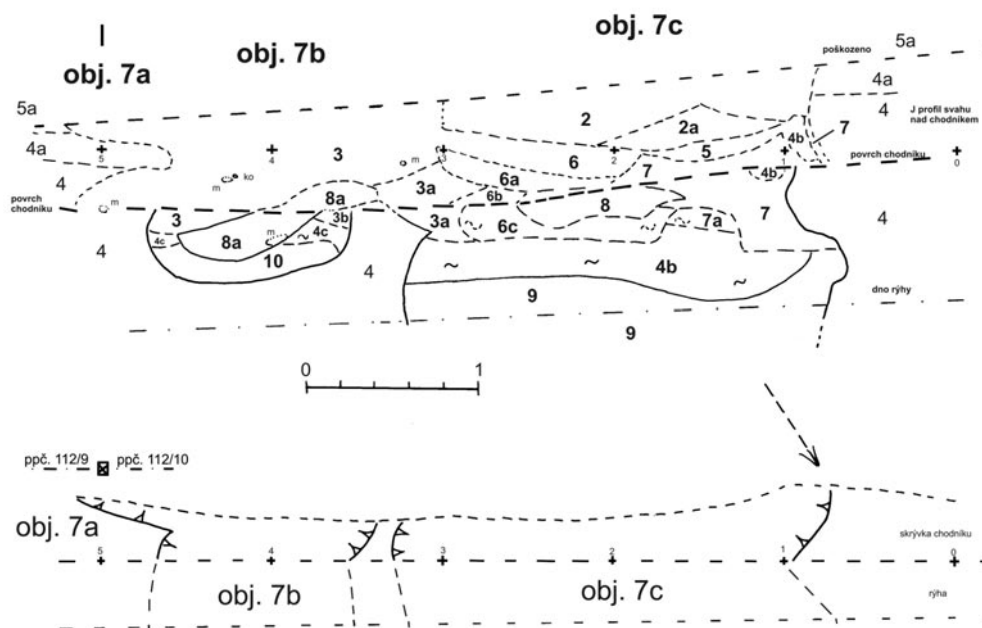
Umístění: J okraj cesty, chodník J od rýhy el. kabelu, před parc. č. 112/9; V od obj. 4/2010. **Tvar:** na J profilu chodníku (posun od rýhy k J 37/57 cm) zachycena spodní část jámy (vr. 5), šikmé až svislé stěny, ploché dno. **Orientace:** profil V–Z. **Rozměry:** na J prof. chodníku jáma dl. 152 cm; hl. 60 cm od sníženého povrchu. **Nálezy:** č. sáč. CS 17a–22e/10 (Ker, Maz, Ka); Ker: 1× S – hrdlo a plece teriny s důlkovaným sluníčkovým motivem na plecích, vně tuhované, jemně písčité (tab. 3:2); 6× S – 2 plece esovitě profilovaných misek/koflíků, vně a okraj uvn. tuhované, jemně písč. (tab. 2:5–6); hrdlo nád. s oblým okrajem, písč.; 4× S ze 3 nádob – 2 zl. polokulové mísy s plochým dnem, jemně písč. (tab. 4:2); 1 výduť esovitě mísky, jemně písč.; 1 silný S písčité s kam.; 7× S – 3 zlomky teriny s esovými kolkami a důlky na podhrdlí, vně +okr. uvn. tuhované, jemně písč. (tab. 3:3); 5× S z 1 esovitě profilované mísky, uvn. s vlešťovanými trojúhelníky, vně a uvn. tuhování, jemně písč. (tab. 4:1); 19× S – 1 malý okraj esovitě prof. mísky, vně i uvn. tuhovaný, jemně písč. (tab. 4:6); 1 zatažený okraj mísky vně tuhované, jemně písč. (tab. 4:5); 1 okraj teriny, povrch hlazený, písčité (tab. 3:4); 1 okraj soudku, písčité s kam. (tab. 3:1); plece velké nád. s důlkovanou plastickou páskou, písčité s kam. (tab. 4:4). **Popis výplně a vrstev:** 4. podloží: okrová spraš; 4a. podorničí: hnědá až světle hnědá zahliněná spraš; 5. výplň: tmavě hnědá hlinitá. **Interpretace:** sídlištní jáma (zemnice?). **Datování:** Ha D. **Poznámka:** jáma nezasahovala do rýhy el. kabelu;

Objekt 7/2010 (obr. 11; obr. 24:4)

Umístění: J okraj cesty, chodník J od rýhy el. kabelu, před parc. č. 112/10; Z od obj. 5/2010. **Tvar:** na J profilu chodníku (posun od rýhy k J 37/45 cm) a na půdorysu zachycena horní část většího soujámí (obj. 7a–c). **Orientace:** profil JV–SZ. **Rozměry:** do hl. 50/60 cm od sníženého povrchu na J prof. chodníku, celková dl. 440 cm; zachycena do hl. 130 cm od sníženého povrchu. **Nálezy:** č. sáč. CS 23/10; Ker: 5× S – pravěk. **Popis výplně a vrstev:** 2. tmavší hnědá hlinitá; 2a. hnědá promíšená světlou spraš; 3. tmavší hnědá místy promíšená hrudkami spraše a mazanice; 3a. hnědá se zahliněnou spraš; 3b. světlejší hnědá hlinitá (zahliněná spraš); 4. podloží: okrová spraš; 4a. zahliněné sprašové podloží; 4b. zahliněná až čistá spraš (přemístěné podloží); 4c. slabě zahliněná spraš; 5. tmavě hnědá hlinitá; 6. hnědá promíšená vrstvičkami zahliněné spraše (2+2); 6a. světlá sprašová promíšená třemi tenkými vrstvičkami tmavší hnědé; 6b. světlá sprašová místy zahliněná; 7. hnědá nepravidelně promíšená světlou spraš (rozplavené hrudky); 7a. slabě zahliněná spraš; 8. tmavě hnědá; 8a. tmavě hnědá; 9. tmavší hnědá; 10. tmavší hnědá nepravidelně promíšená zahliněnou spraš. **Interpretace:** obj. 7 – soujámí s objekty 7a–7c. **Datování:** pravěk. **Poznámka:** pouze velká jáma obj. 7c zasahovala pod dno rýhy el. kabelu; šíře rýhy do 40 cm, do hl. 64/70 cm od sníženého povrchu chodníku.

Obj. 7a/2010 (obr. 11; 24:4)

Umístění: V okraj soujámí obj. 7. **Tvar:** na J profilu chodníku (posun od rýhy k J 18/36 cm) malý horní klenutý úsek jámy, na půdorysu zachycena malá obloukovitá část jámy. **Orientace:** profil JV–SZ. **Rozměry:** zachovaná dl. 56 cm na povrchu chodníku, min. hl. 52 cm od povrchu. **Nálezy:** –. **Interpretace:** část zásobní jámy. **Datování:** pravěk. **Poznámka:** na J profilu rýhy nezachycena.

Obr. 11. Cerhýnky, objekt 7/2010, J profil a půdorys obj. 7a, 7b, 7c/2010 v chodníku a rýze.

Obj. 7b/2010 (obr. 11; 24:4)

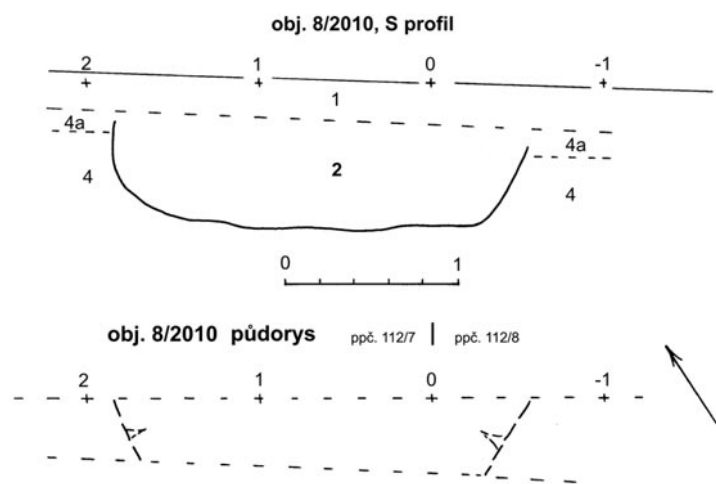
Umístění: Uprostřed soujámí obj. 7. **Tvar:** zřejmě nepravidelně oválná jáma, na J profilu chodníku (posun od rýhy k J kolem 25 cm) s horní částí výplně jámy (vr. 3, 8a), která na půdorysu navazuje na obj. 7a. **Orientace:** profil JV-SZ. **Rozměry:** na J profilu rýhy dl. 114 cm na povrchu chodníku, dno v hl. 40 cm od chodníku (od sníženého povrchu v hl. 100 cm). Na S profilu rýhy dl. 120 cm, hl. nezaznamenána. **Nálezy:** č. sáč. CS 24a-c/10 (Ker, Maz, Ko); Ker: 1× S - pravěk. **Interpretace:** menší jáma. **Datování:** pravěk.

Obj. 7c/2010 (obr. 11; 24:4)

Umístění: Z část soujámí obj. 7. **Tvar:** velká jáma, na profilu rýhy s klenutými stěnami, na J profilu chodníku (posun od rýhy k J 22/45 cm) s náznakem válcovitého hrdla. **Orientace:** profil JV-SZ. **Rozměry:** na J profilu chodníku dl. 220 cm, hl. min. 130 cm (+60 cm od sníženého povrchu, 70 cm po dno rýhy); na J profilu rýhy dl. 236 cm na povrchu chodníku, níže max. dl. 258 cm, dno nezachyceno (pod dnem rýhy); na S profilu na dně rýhy dl. 230 cm v hl. 60 cm; **Nálezy:** č. sáč. CS 25-28/10 (Ker, Maz); Ker: 1× S - malý; 1× S, prstování povrchu, písčité (tab. 5:1). **Interpretace:** velká zásobní jáma. **Datování:** stř.-mladší d. bronzová. **Poznámka:** dno nezjištěno (jáma zasahuje pod dno rýhy).

Objekt 8/2010 (obr. 12)

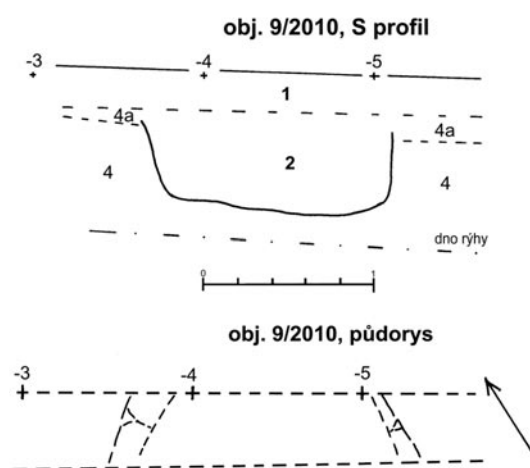
Umístění: S okraj cesty, rýha el. kabelu v chodníku před rozhraním parc. č. 112/7-8; V od obj. 2/2010. **Tvar:** na obou profilech rýhy zachycena jáma s mísovitě zaoblenými stěnami s téměř plochým dnem. **Orientace:** profil SZ-JV. **Rozměry:** na S prof. rýhy dl. 240 cm; dno v hl. 86 cm od povrchu; na J prof. rýhy dl. 200 cm; dno v hl. 87 cm od povrchu. **Nálezy:** č. sáč. CS 29a-30/10 (Ker); Ker: 2× - hrdlo a oblá výduť, vně tuhování, písčité (tab. 5:2); 2× S - výduť, písčité. **Popis výplně a vrstev:** 1. ornice: tmavě hnědá hlinitá; 2. výplň: tmavší hnědá hlinitá; 4. podloží: okrová spraš; 4a. podornič: hnědá až světle hnědá zahliněná spraš. **Interpretace:** sídlištní jáma (zemnice?). **Datování:** mladší d. bronz./Ha. **Poznámka:** šířka rýhy el. kabelu kolem 40 cm.

Obr. 12. Cerhýnky, objekt 8/2010, S profil a půdorys v rýze.

Objekt 9/2010 (obr. 13)

Umístění: S okraj cesty, rýha el. kabelu v chodníku před parc.č. 112/8; V od obj. 8/2010. **Tvar:** na obou profilech rýhy zachycena jáma s šikmými až svislými stěnami s plochým dnem. **Orientace:** profil SZ-JV. **Rozměry:** na S prof. rýhy dl. 148 cm; dno v hl. 82 cm od povrchu; na J prof. rýhy dl. 186 cm; dno v hl. 76 cm od povrchu. **Nálezy:**

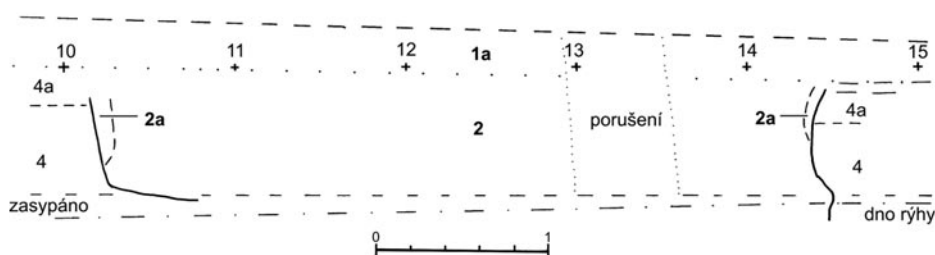

Obr. 13. Cerhýnky, objekt 9/2010, S profil a půdorys v rýze.

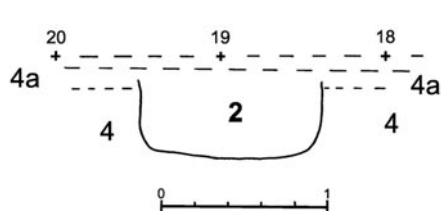
č. sáč. CS 31a–33b/10 (Ker, Maz, struska, Ka, Ko); Ker: 1× S – stěna; 1× S – výduť; 3× S – 1 válcovitě hrdlo s rovným vodorovně vytaženým okrajem, písč. (tab. 5:3); 2 zl. stěn, písčité s kam. **Popis výplně a vrstev:** 1. ornice: tmavě hnědá hlinitá; 2. výplň: tmavší hnědá hlinitá; 4. podloží: okrová spraš; 4a. podorničí: hnědá až světle hnědá zahliněná spraš. **Interpretace:** sídlištní jáma (zemnice?). **Datování:** mladší d. bronz./Ha. **Poznámka:** šířka rýhy el. kabelu 40–44 cm.

Objekt 10/2010 (obr. 14)

Umístění: J okraj cesty, rýha el. kabelu v chodníku před parc. č. 112/11; Z od obj. 7/2010; Tvar: na obou profilech rýhy zachycena velká jáma s ostře šikmými až svislými stěnami, dno nezachyceno. **Orientace:** profil JV–SZ. **Rozměry:** na J prof. rýhy dl. 428 cm; hl. min. 100 cm od sníženého povrchu; na S prof. rýhy dl. 434 cm; hl. větší než dno rýhy v 90 cm od sníženého povrchu. **Nálezy:** č. sáč. CS 34a–37/10 (Ker, Maz); 2× S – malý zl. hrdla a stěna, písč. (tab. 5:4); 4× S ze 2 – zlomek reparačního otvoru, písč. **Popis výplně a vrstev:** 1a. navážky: přemístěná spraš; 2. výplň: tmavší hnědá hlinitá s mazanicí; 2a. zahliněná spraš; 4. podloží: okrová spraš; 4a. podorničí: hnědá až světle hnědá zahliněná spraš. **Interpretace:** velká sídlištní jáma, na V okraji krátký úsek plochého dna. **Datování:** mladší d. bronz./Ha. **Poznámka:** šířka rýhy el. kabelu 35 cm.

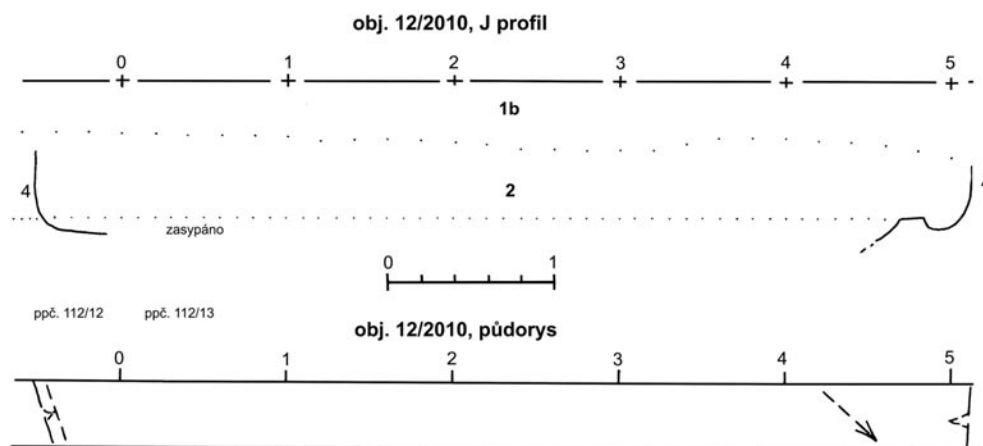
Obr. 14. Cerhýnky, objekt 10/2010, J profil.

Obr. 15. Cerhýnky, objekt 11/2010, S profil.

Objekt 11/2010 (obr. 15)

Umístění: J okraj cesty, rýha el. kabelu v chodníku před parc. č. 112/11; Z od obj. 10/2010. **Tvar:** pouze na S profilu rýhy zachycena menší jáma se svislými až mísovitě prohnutými stěnami, dno ploché. **Orientace:** profil SZ–JV. **Rozměry:** na S prof. rýhy dl. 112 cm; hl. 62 cm od sníženého povrchu. **Nálezy:** č. sáč. CS 38a–b/10 (Ker, Maz); 2× S – písč. s kam. **Popis výplně a vrstev:** 2. výplň: tmavší hnědá hlinitá; 4. podloží: okrová spraš; 4a. podorničí: hnědá až světle hnědá zahliněná spraš. **Interpretace:** J závěr menší sídlištní jámy. **Datování:** mladší d. bronz./Ha. **Poznámka:** šířka rýhy el. kabelu 30 cm.

Obr. 16. Cerhýnky, objekt 12/2010, J profil a půdorys.

Objekt 12/2010 (obr. 16)

Umístění: J okraj cesty, rýha el. kabelu v chodníku před parc. č. 112/13; Z od obj. 11/2010. **Tvar:** na obou profilech rýhy zachycena velká jáma se svislými až prohnutými stěnami, dno nezachyceno. **Orientace:** profil JV-SZ. **Rozměry:** na J prof. rýhy dl. 566 cm; hl. min. 96 cm od sníženého povrchu; na S prof. rýhy dl. 552 cm; hl. min. 83 cm od sníženého povrchu. **Nálezy:** č. sáč. CS 39a-b/10 (Maz, Ko). **Popis výplně a vrstev:** 1b. navážky: podsýpka se šterkem; 2. výplň: tmavší hnědá hlinitá; 4. podloží: okrová spraš. **Interpretace:** velká sídlištní jáma, na V okraji krátký úsek mírně šikmého dna; na Z okraji pod zaoblenou stěnou a dnem rýhy malá mísovitá prohlubeň a před ní náznak Z šikmé stěny vlastní jámy. **Datování:** pravěk. **Poznámka:** šířka rýhy el. kabelu 40 cm;

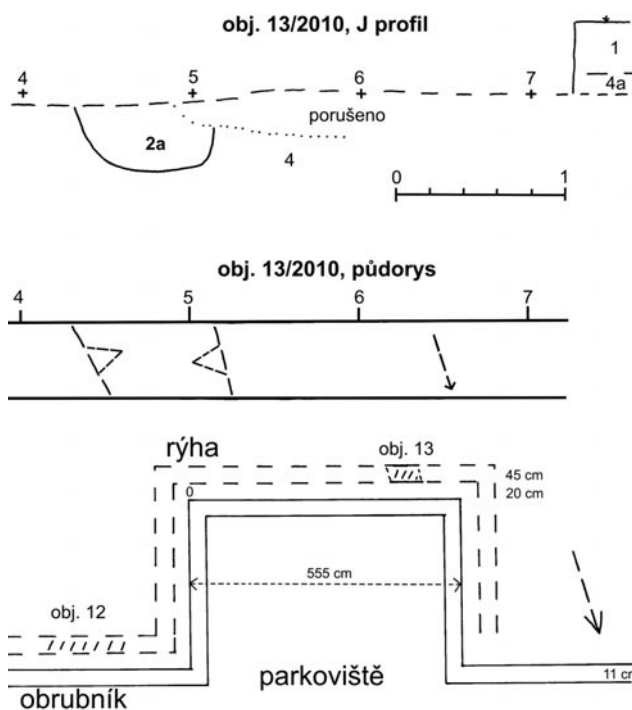
Objekt 13/2010 (obr. 17)

Umístění: J okraj parkoviště, rýha el. kabelu J od obrubníku, před parc. č. 112/13; Z od obj. 12/2010. **Tvar:** na obou profilech rýhy zachycena malá mísovitá prohlubeň. **Orientace:** profil JV-SZ. **Rozměry:** na J prof. rýhy dl. 82 cm; hl. 40 cm od sníženého povrchu; na S prof. rýhy dl. 72 cm; hl. nezjištěna. **Nálezy:** č. sáč. CS 40/10 (Ker) 4× S, rýhy 1, šedý, poleva. **Popis výplně a vrstev:** 1. ornice: tmavě hnědá hlinitá; 2a. výplň: hnědá hlinitá se zrnky spraše; 4. podloží: okrová spraš; 4a. podorničí: hnědá až světle hnědá zahliněná spraš. **Interpretace:** žlábek. **Datování:** středověk/novověk. **Poznámka:** šířka rýhy el. kabelu 45 cm.

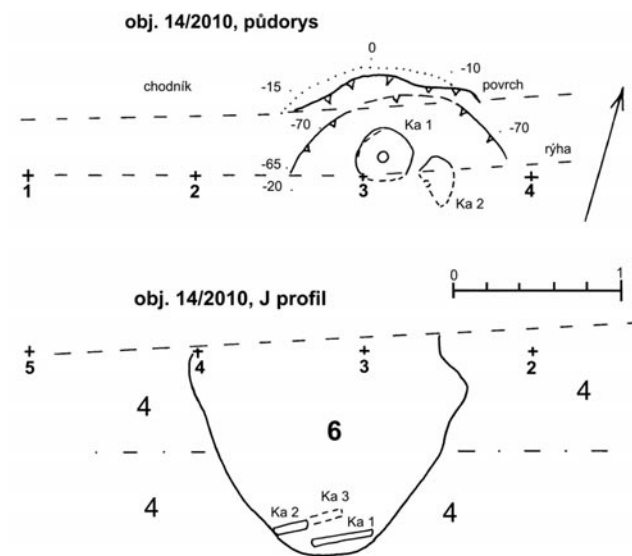
Objekt 14/2010 (obr. 18; 19; 24:5)

Umístění: S okraj cesty, ve sníženém chodníku před parc. č. 112/8; V od obj. 3/2010. **Tvar:** na obou profilech rýhy zachycena velká zásobní jáma se zúženým hrdlem a nepravidelně rozšířenými klenutými stěnami, které se zužují k úzkému oblému dnu; na S straně vybrán závěr jámy, nejširší na J profilu. **Orientace:** J profil Z-V. **Rozměry:** zjištěné hrdlo v hl. cca 175 cm od povrchu terénu (ve svahu), na J prof. rýhy šíře hrdla 146 cm, níže max. šířka 168 cm, hl. od povrchu rýhy 130 cm, dno zasahuje pod dno rýhy 60 cm. **Nálezy:** č. sáč. CS 41a-46/10 (Ker, Maz, Ka); Ker: 2× S - 1 zl. stěny, vně pololeštěný, jemně písč. (pravěk); 1 malý zl. stěny, vně načervenalé hnědý, písčité s kam. (RS); 3× S, 1 malý zl. stěny, písč.+kam. (RS); 2 malé zl. stěn, vně hnědé, písč. (RS); 4× S, 1 malý zlomek hrdla s rovným okr., šedohnědý, jemně písč., slabě slídnatý (tab. 1:5); 2 zl. stěn, vně načervenalé hnědé, písč. s kam., jemně slídnaté; 1 malý zl. plochého dna, šedý, písč. (RS). Do J profilu nad dnem jámy zasahoval velký okrouhlý mlýnský kámen (mlýn 1), nad ním ležel zlomek mlýnského kamene (mlýn 2) a další dva kameny (větší přelomený obroušený). **Popis výplně a vrstev:** 4. podloží: okrová spraš; 6. výplň: tmavě hnědá sypká, hrudkovitá. **Interpretace:** zásobní jáma. **Datování:** d. hradištní (RS), příměs pravěk. **Poznámka:** vybírána pod dno rýhy a v profilech; šířka rýhy el. kabelu 44 cm, hl. rýhy 64/70 cm od sníženého povrchu.

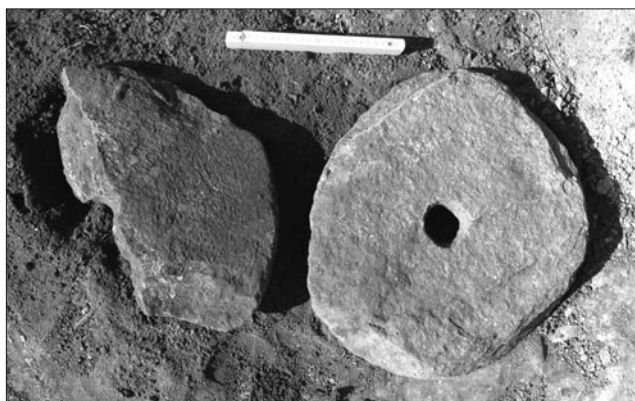
Objekt 14/2010, mlýnské kameny.

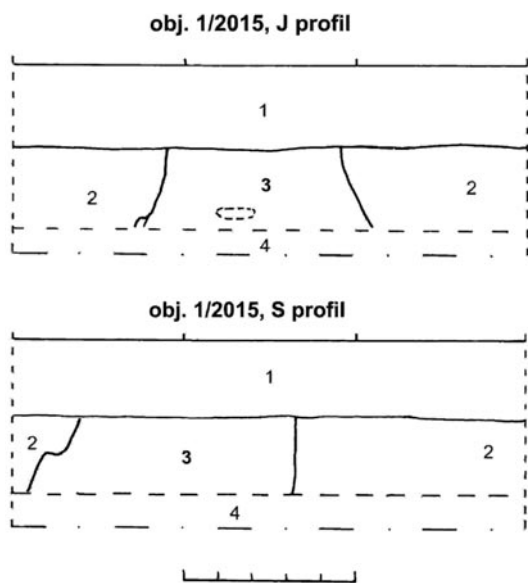

Obr. 17. Cerhýnky, objekt 13/2010, J profil, půdorys v rýze a skica parkoviště.

Obr. 18. Cerhýnky, objekt 14/2010, půdorys a J profil.

Obr. 20. Cerhýnky, objekt 1/2015, J + S profily v J základovém pasu RD.

Orientace: profil J-S. **Rozměry:** Z profil okraj dl. 463 cm, v dosažené hl. 90 cm od povrchu dl. 386 cm; V profil okraj dl. 358 cm, v dosažené hl. 90 cm od povrchu dl. 354 cm. **Nálezy:** č. sáč. CS 5-12/15 (Ker, Maz, Ko); Ker: 5× S – střední/mladší d. bronzová: 2 silné vně prstované zl., písčité (tab. 6:1-2); výduť nád., vně hlazená, jemně písčité; mladší d. římská: rozevřený okraj tenkostěnné mísy s vodorovným žebrováním na hrdle a výduti, hlína jemná, vně leštěný, uvn. hlazený (tab. 6:5); středověk: malý tenký střep, vně tmavě šedý, uvn. šedý až tmavě šedý, na povrchu vlešřovaný (Z profil); 5× S, střední/mladší d. bronzová: 1 silný, prstovaný, písč. s kam. (tab. 6:3); 1 zl.stěny, písčité; pravěk: silný tuhový S, hlazený; VS: vně vyhnutý okraj hrnce, jemný, tm.šedý (tab. 6:7); pozdní středověk: světle hnědý zl.dna uvn. se sv. hnědou polevou, vně skvrny stejné polevy (sběr z vytěžené hlíny); 8× S, 1 vně tuhovaný, písč.; 3 prstované, písčité s kam. (V profil, vzorkování); 4× S ze 3 nádob, střední/mladší d.bronzová: 1 prstovaný, písčité (tab. 6:4); 2 zl. z 1 nádoby vně se zdrsněným povrchem, uvn. hlaz., písčité s kaménky; mladší d. římská: 1 plece zdobené rytými zavěšenými trojúhelníky vyplněnými vpichy, písčité s ojed. kaménky (tab. 6:6; Z profil, vzorkování). **Popis výplně a vrstev:** 1. ornice: hnědočerná sypká (rozhraní mezi vr. 1-2 je hypotetické: stejná barva); 2. výplň: tmavě hnědá jílovitá hutná; 3. podloží: žlutohnědá zahliněná spraš; 4. zásyp: štěrk. **Interpretace:** velká jáma/příkop? **Datování:** střední/mladší d.bronzová/mladší d. římská/VS/ pozdní středověk. **Poznámka:** šíře rýhy 60 cm; z V profilu v podorníci vyzvednut železný nůž (novovek).

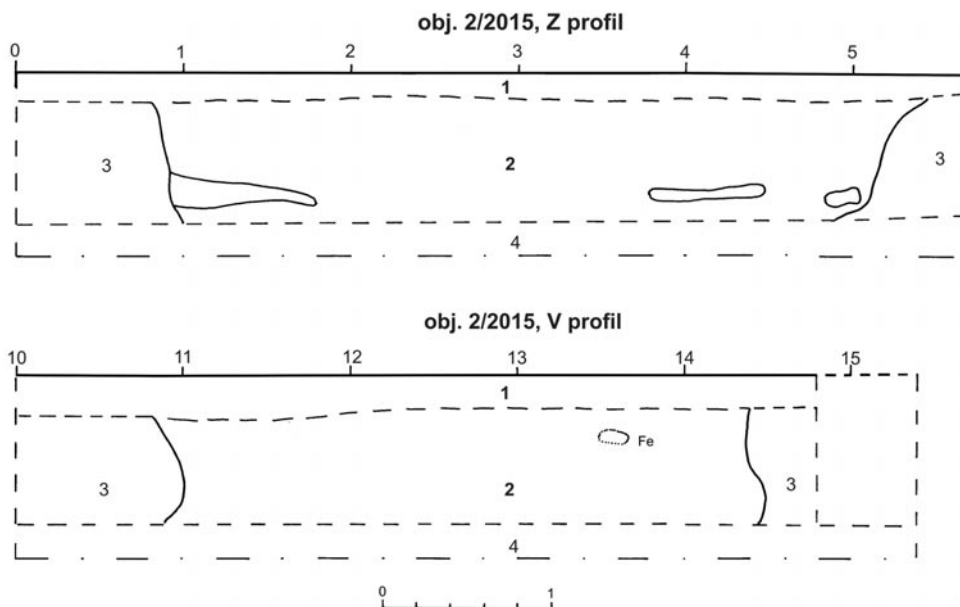
Výzkum v r. 2015 (T. Chlup)

Objekt 1/2015 (obr. 20)

Umístění: jižní základový pas, okraj na J profilu v úseku 5,90–6,92 m od V; okraj na S profilu v úseku 3,40–4,67 m od Z. **Tvar:** nepravidelně vzhůru zúžené hrdlo jámy, dno nedosaženo. **Orientace:** profil Z-V. **Rozměry:** S profil okraj 127 cm, v dosažené hl. 90 cm od povrchu šířka 154 cm; J profil okraj 102 cm, v dosažené hl. 96 cm od povrchu šířka 138 cm. **Nálezy:** č. sáč. CS 1-4/15 (Ker, Maz, Ko); Ker: 6× S -1 zl.stěny uvn. s tuhováním, jemně písč.; 27× S -1 okr. esovitě profilované mísy, vně i uvn. tuhování, jemně písč. (tab. 5:5); 1 okr. esov. profilov. mísy s hráněným uchem nad okrajem, vně tuhov., jemně písč. (tab. 5:7); 1 zl. stěny s plastickým žebrem, písčité (tab. 5:6); 1 spodek nádoby s plochým dnem, hrana oblá, písčité (tab. 5:8). **Popis výplně a vrstev:** 1. ornice: hnědočerná hlinitá; 2. podloží: žlutohnědá zahliněná spraš; 3. výplň: tmavě hnědá jílovitá hutná; 4. zásyp: štěrk. **Interpretace:** zásobní jáma, hrdlo. **Datování:** Ha D. **Poznámka:** šíře rýhy 60 cm, dno zasypáno štěrskem.

Objekt 2/2015 (obr. 21)

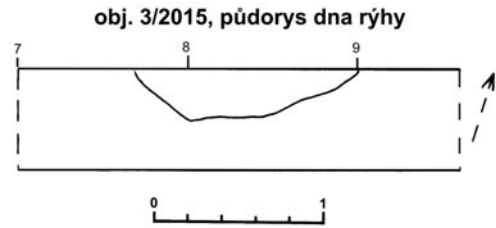
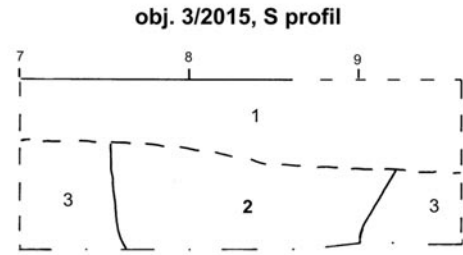
Umístění: západní základový pas, okraje na Z profilu v úseku 0,82–5,45 m od J; okraje na V profilu v úseku 10,82–14,40 m od S. **Tvar:** nepravidelně šikmé až prohnuté stěny, dno nedosaženo.

Obr. 21. Cerhýnky, objekt 2/2015, Z + V profily v Z základovém pasu RD.

Objekt 3/2015 (obr. 22)

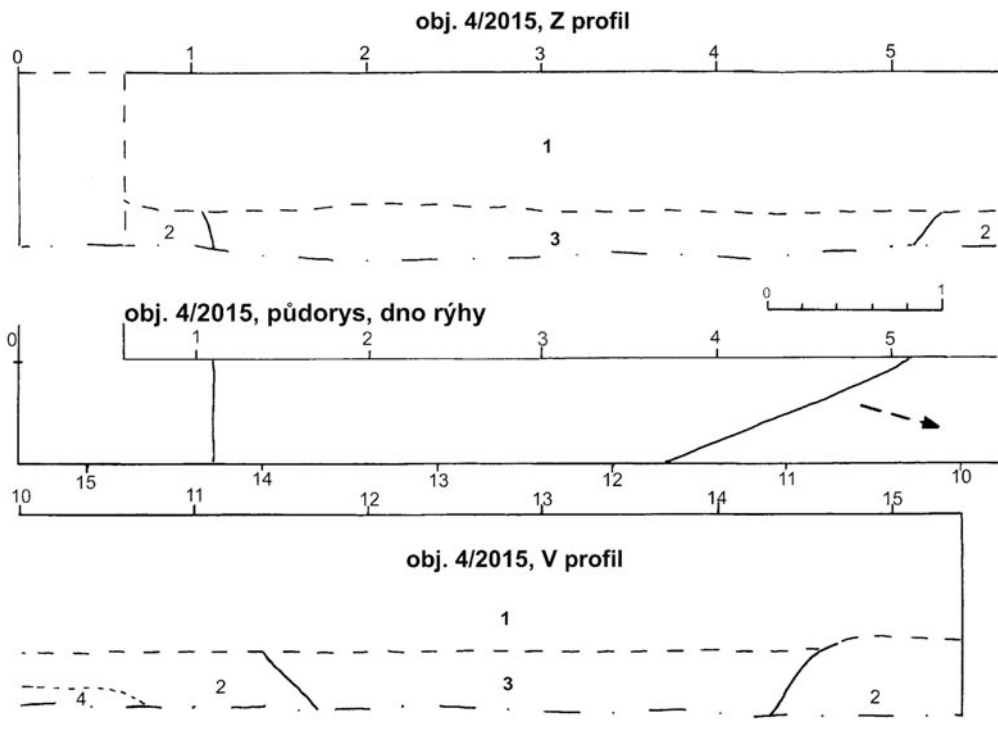
Umístění: jižní základový pas, okraje na J profilu v úseku 5,90–6,92 m od V; okraje na S profilu v úseku 3,40–4,67 m od Z. **Tvar:** nepravidelně dolů zúžené hrdlo jámy, dno nedosaženo. **Orientace:** profil Z-V. **Rozměry:** S profil okraj dl. 166 cm, v dosažené hl. 100 cm od povrchu dl. 136 cm a odkrytá šířka 30 cm; na J profilu nezachycen. **Nálezy:** č. sáč. CS 13/15, Ker: 1× S, stěna, povrch vně pololeštěný, písčité (vr. 2). **Popis výplně a vrstev:** 1. ornice: hnědočerná hlinitá; 2. výplň: černohnědá jílovitá; 3. podloží: žlutohnědá spraš. **Interpretace:** zásobní jáma, hrdlo. **Datování:** mladší d. bronzová/Ha. **Poznámka:** šíře rýhy 60 cm.

Obr. 22. Cerhýnky, objekt 3/2015, S profil a půdorys dna v J základovém pasu RD.

Objekt 4/2015 (obr. 23; 24:6)

Umístění: východní základový pas, okraje na Z profilu v úseku 1,02–5,30 m od J; okraje na V profilu v úseku 11,40–14,60 m od S. **Tvar:** šikmé stěny, dno nedosaženo. **Orientace:** profil J-S. **Rozměry:** Z profil okraj dl. 428 cm, v dosažené hl. 108 cm od povrchu dl. 400 cm; V profil okraj dl. 318 cm, v dosaž. hl. 112 cm od povrchu dl. 258 cm. **Nálezy:** č. sáč. CS 14–15/15 (Ker, Maz, Ko - i lidské); Ker: 7× S - 1 okraj malý, jemně písč. (tab. 6:9); 1 zl. stěny s plastickým žebrem a nepravidelnými vrypy, písčité s kamínky (tab. 6:8); 1 S tmavě šedý, jemně písčité; 4 S písčité s kamínky. **Popis výplně a vrstev:** 1. ornice: hnědočerná sypká; 2. podloží: žlutohnědá zahliněná spraš; 3. výplň: hnědočerná jílovitá; 4. zásyp: štěrk. **Interpretace:** velká jáma/příkop? **Datování:** Ha D. **Poznámka:** šíře rýhy 60 cm.

Obr. 23. Cerhýnky, objekt 4/2015, Z profil, půdorys na dně ve V základovém pasu RD, V profil.

ZHODNOCENÍ A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Jáma zásobní	8×	obj. 3/2010, 4/2010, 5/2010, 7a/2010, 7c/2010, 14/2010, 1/2015, 3/2015;
Jáma velká	6×	obj. 1/2010, 2/2010, 10/2010, 12/2010, 2/2015, 4/2015;
Soujámí	1×	obj. 7/2010;
Jáma/zemnice	3×	obj. 6/2010, 8/2010, 9/2010;
Jáma	2×	obj. 7b/2010, 11/2010;
Žlábek	2×	obj. 3A/2010, 13/2010.

Ve dvou záchranných akcích na staveništi rodinných domů jsme zachytili celkem 22 zahloubených sídlištních objektů. Nejvíce jsou mezi nimi zastoupeny horní části, které můžeme považovat za hrdla zásobních jam (8×). V šesti případech se vyskytly velké a hlubší jámy, jejichž dna nebyla zachycena. Nevylučujeme, že dvě z nich, které pocházejí z protilehlých výkopů v základech domu na parc.č. 112/8 (obj. 2/2015 a 4/2015), náležely jedné velké podlouhlé prohlubni. U několika jam jsme na profilech zaznamenali mělčí plochá dna, která jsou příznačná pro zemnice (3×). Jednoduché jámy jsme zachytili dvakrát, stejně jako krátké úseky žlábků.

Datování

Pravěk: obj. 1/2010, 3A/2010, 5/2010, 7/2010, 7a/2010, 7b/2010, 12/2010;

Střední/mladší d. bronzová: obj. 7c/2010;

Střední/mladší d. bronzová/mladší d. římská/VS/ pozdní středověk: obj. 2/2015;

Mladší d. bronzová/d. halštatská: obj. 2/2010, 3/2010, 8/2010, 9/2010, 10/2010, 11/2010, 3/2015;

Pozdní d. halštatská (Ha D): obj. 4/2010, 6/2010, 1/2015, 4/2015;

D. hradištní (RS): obj. 14/2010;

Středověk/novověk: obj. 13/201.

Uskutečněné vzorkování profilů objektů nepříznivě omezilo množství získaných nálezů. Nejbohatším byl objekt 4/2010 (48 keramických zlomků). Spolehlivě můžeme z 22 datovat šest objektů. Další sedm jam je obecně pravěkých a stejného počtu dosahují objekty kladené do mladší doby bronzové až halštatské s ojedinělými zlomky okrajů, případně tuhováním či prstováním povrchu střepů. Jednu jámu z velkého soujámí řadíme zhruba do střední až mladší doby bronzové na základě prstovaného zlomku nádoby (obj. 7c/2010). V jednom případě se vyskytla zásobní jáma z raného středověku (obj. 14/2010) a středověký až novověký byl krátký úsek jednoho žlábků (obj. 13/2010).

Nejstarším nálezem až ze střední doby bronzové by mohl být odlomený jazykovitý výčnělek s většimi nehtovými důlky na obvodu pocházející ze sběru z parc. č. 112/10 (*tab. 1:1*).

Lépe jsou datovány objekty č. 4/2010, 6/2010, 1/2015, 4/2015. Obsahovaly části hrnců a soudků s vodorovnou plastickou lištou, někdy prstovanou nebo o trojúhelníkovém profilu (obj. 4/2010; 6/2010, 1/2015; *tab. 2:1; 4:4; 5:6; 6:8*), okraj soudku s hrotitým výčnělkem (obj. 4/2010; *tab. 2:4*) a esovitě profilované mísy, v jednom případě s malým uchem na okraji (obj. 1/2015; *tab. 5:5,7*). Jedná se o keramickou náplň příznačnou pro pozdně halštatské období (Ha D; *Venclová ed. et al. 2008, 114, obr. 68*).

Druhý nejbohatší objekt č. 6/2010 obsahoval mezi 43 keramickými zlomky soudek (*tab. 3:1*) a téměř celou mělkou misku s mírně zalomenou stěnou a na tuhovaném vnitřku s vlešřovanou hvězdicovou výzdobou (Ha C/D; *tab. 4:1*). Dále se v něm vyskytovaly okraje tří hlubokých mís (terin). Jedna z nich byla bez výzdoby, druhá měla na plecích sluneční motiv sestavený z důlků (Ha D; *tab. 3:2,4*). Plece třetí nádoby z části zdobily důlky doplněné esovitými kolky a hrdlo bylo uvnitř tuhované (Ha D; *tab. 3:3*).

Jen velmi málo střepů poskytla zásobní jáma s jednotnou tmavě hnědou sypkou výplní (silo; obj. 14/2010), kterou na základě složení keramické hmoty sedmi zlomků z celkem devíti a hnědé až slabě načervenalé barvy klademe do raného středověku. Ze spodku jámy pochází jeden zlomek atypického rovného okraje, spíše pravěkého stáří (*tab. 1:5*). Jámu jsme vybrali v šířce rýhy kabelu po zúžené zaoblené dno, nad nímž ležely dva žernovy, jeden celý, druhý poškozený a plochý kámen (*obr. 19*). Výplň navíc obsahovala malou příměs nevýrazné pravěké keramiky. Datovatelné zlomky z jednoho ze dvou žlábků (obj. 13/2010) pocházejí ze středověku až novověku.

Velký vzorkovaný objekt 2/2015 v západním základovém pasu novostavby na parc. č. 112/8 poskytl celkem 22 střepů z různých období. Větší časový rozptyl, od střední po pozdní dobu bronzovou, mají hrubší prstované zlomky nádob (*tab. 6:1–4*). Do mladší doby římské klademe leštěný rozevřený okraj světle hnědé mísy a plece nádoby zdobené zavěšenými rytými trojúhelníky vyplněnými vpichy (*tab. 6:5–6*). Nejblíže analogie poskytlo nadaleké dobřichovské žárové pohřebiště na Třebické jak u nádob, tak ve výzdobě plecí (*Pič 1893, tab. XVII:7,8; XVIII:7,14; XXI:11*). Z vytěžených hlíny navíc pochází jeden nedatovatelný tuhový střep a středověký stříbřitě zbarvený okraj nádoby (*tab. 6:7*). Nejmladší pak byl

Obr. 24. Cerhýnky. 1 – objekt 3/2010, půdorys okrouhlé zásobní jámy v chodníku před vyhloubením rýhy, od JV; 2 – dvě zásobní jámy v chodníku a v rýze, objekt 4/2010 (vzadu) a objekt 5/2010, od SZ; 3 – objekt 6/2010 (jáma/zemnice?) na jižním okraji chodníku s nálezy v profilu, od S; 4 – objekt 7/2010, velké soujámy v chodníku a v rýze, vzadu hluboká zásobní jáma obj. 7c/2010, od SV; 5 – objekt 14/2010, profil velké zásobní jámy z raného středověku, od SZ; 6 – objekt 4/2015 v základech domu, půdorys velké jámy/příkopu? na dně rýhy, od V.

malý pozdně středověký zlomek dna s vnitřní světle hnědou polevou. Obdobně velký a hluboký objekt se vyskytuje na východní straně základů stejného domu (obj. 4/2015). Ze dna rýhy získaná keramika pochází z pozdní doby halštatské (tab. 6:8–9) a společně s ní se vyskytly část lebky a pánevní lopatka lidského plodu až novorozence a jedna spálená zvířecí kost (Beran-Cimbůrková 2019).

Přítomnost střepů s velkým časovým rozptylem z objektu č. 2/2015 (střední d. bronzová/d. římská/vrcholný až pozdní středověk; tab. 6:1–7) může jednak souviset s jeho velikostí a postupným zánikem, ale zároveň spolu s objektem 4/2015 naznačuje možnou specifickou funkci obou velkých prohlubní na parc.č. 112/8. Nevylučujeme, že v jižní části základů domu probíhal příkop. Jeho počátky mohou sahat

od mohylové kultury přes pozdní dobu halštatskou. Do ní zřejmě náležejí i malé dětské kosti zachycené ve spodní části velké jámy/příkopu (obj. 4/2015). V obci se navíc ve středověku vyskytovala tvrz pustá k r. 1677, jejíž bližší umístění neznáme (Sedláček 1998, 26).

ZÁVĚR

Při elektrifikaci staveniště V sadu v Cerhýnkách jsme podle cesty a při zakládání jednoho rodinného domu doložili osídlení zdejší polohy ve 22 sídlištních objektech. Těžiště osídlení leží v úseku od střední až mladší doby bronzové po pozdní dobu halštatskou, ojediněle jsou zastoupeny nálezy z mladší doby římské, zásobní jáma z raného středověku a žlábek ze středověku až novověku.

V průběhu doby halštatské byl postupně využíván celý široký šikmý hřbet návrší s polohami Na chmelnici, Nad ovčínem a staveništěm V sadu a pod ním k severu mírně nakloněná plošina s pozdně halštatským sídlištěm (doloženým v r. 1975) nad bývalým středověkým rybníkem Domkem za silnicí Cerhenice–Dobřichov. Obdobnou konfiguraci terénu pak využívalo i osídlení v době laténské, kdy k němu v trati Za ovčínem a v cihelně přibýly i kostrové hroby.

Samostatné sídlištní objekty z doby římské jsme v poloze V sadu nezaznamenali. Pouze v jednom velkém a hlubokém objektu se vyskytly dva keramické zlomky z mladší doby římské, které naznačují určitý vztah k nedalekému pohřebišti v Dobřichově–Třebické. Ze sousední polohy Za ovčínem pak pocházejí i římské mince. Sídliště k žárovému pohřebišti musíme nejspíše hledat blíže říčky Výrovky, obdobně jako pod Dobřichovem, v širokém údolí až k Pečkám, v území, kde býval velký rybník Domek.

V jednom případě byla na staveništi částečně prozkoumána raně středověká zásobní jáma s mlýnskými kameny (obj. 14/2010). Ojediněle jsou odtud nálezy ze středověku až novověku.

Nevylučujeme, že východní okraj sprašové výšiny, nyní se staveništěm rodinných domů V sadu, byl v minulosti ohraničen příkopem částečně zachyceným v základech rodinného domu (parc. č. 112/8, obj. 2+4/2015).

PRAMENY A LITERATURA

- Beneš, Z. 2018: Předběžná zpráva o hradišti ze starší doby bronzové v Plaňanech, okr. Kolín, Archeologie ve středních Čechách 22, 889–898.
- Beran–Cimburková, P. 2019: Cerhýnky, objekt 4/2015. Antropologický posudek č. 35, ÚAPPSC, č. j. 2866/2019.
- Droberjar, E. 1999: Dobřichov–Pičhora. Ein Brandgräberfeld der älteren römischen Kaiserzeit in Böhmen (Ein Beitrag zur Kenntnis des Marobod-Reiches). *Fontes Archaeologici Pragenses* 23. Pragae.
- Dvořák, F. 1936: Pravěk Kolínska. Soupis archaeologických památek Kolínska a Kouřimska. Kolín.
- Harding, A. – Šumberová, R. – Knüsel, Ch. – Outram, A. 2007: Velim. Violence and death in Bronze Age Bohemia. The results of fieldwork 1992–95, with consideration of peri-mortem trauma and deposition in the Bronze Age. With contributions by C. Palmer, S. Knight, D. Dungworth, R. Shiel. Prague.
- Píč, J. L. 1893: Žárové hroby na Třebické u Dobřichova. *Archaeologický výzkum ve středních Čechách I.* (1889–1892). Praha, 107–144.
- Píč, J. L. 1897: Žárové hroby na Pičhoře u Dobřichova. *Archaeologický výzkum ve středních Čechách III.* (1895–1986). Praha, 65–124.
- Sedláček, A. 1998: Hradý, zámky a tvrze království Českého XV (reprint). Praha.
- Sedláček, Z. 1976: Záchranný výzkum v Cerhenicích v r. 1973 (část I), *Archeologické rozhledy* 28, 32–53.
- Sedláček, Z. 1978: Dobřichov, okr. Kolín, *Výzkumy v Čechách* 1975, 21.
- Sedláček, Z. 1980: Záchranný výzkum v Cerhenicích v r. 1973 (část II), *Archeologické rozhledy* 32, 146–165, 238–240.
- Sedláček, Z. 1981: Cerhýnky, o. Cerhenice, okr. Kolín, *Výzkumy v Čechách* 1976–77, 18.
- Venclová, N. ed. – Drda, P. – Chytráček, M. – Koutecký, D. – Michálek, J. – Vokolek, V. 2008: *Archeologie pravěkých Čech 6. Doba halštatská.* Praha.

Prehistoric settlement finds from Cerhýnky, Kolín District

In 2010 twenty two sunken settlement features were identified during a rescue excavation at Cerhýnky, Kolín District, dating mainly from the Middle/Late Bronze Age or the Hallstatt period. Four best-dated features (no. 4/2010, 6/2010, 1/2015, 4/2015) originate from the Late Hallstatt period, or Ha D. Late Roman period finds were only rarely represented (in feature no. 2/2015). A storage pit containing quern stones dating from the Early Middle Ages (no. 14/2010) and a small ditch dating from the Middle Ages or the modern period (no. 13/2010) were discovered as well. We cannot rule out that the eastern edge of the investigated loess elevation was encircled with a ditch in the past, which was partly documented in the basement of a family house.

(English by Jan Machula)

Fig. 1. Map of the western part of the Kolín region.

Fig. 2. Present day map of Cerhýnky and Cerhenice (1 – area of the presented excavation).

Fig. 3. Cerhýnky and Cerhenice. Aerial view from 1938 (1 – area of the presented excavation).

Fig. 4. Cerhýnky. Aerial view of the excavated site.

Fig. 5. Cerhýnky. Plan of the construction site showing features discovered in 2010 and 2015.

Fig. 6.–18. Plans and profiles of features.

Fig. 19. Quern stones from feature 14/2010.

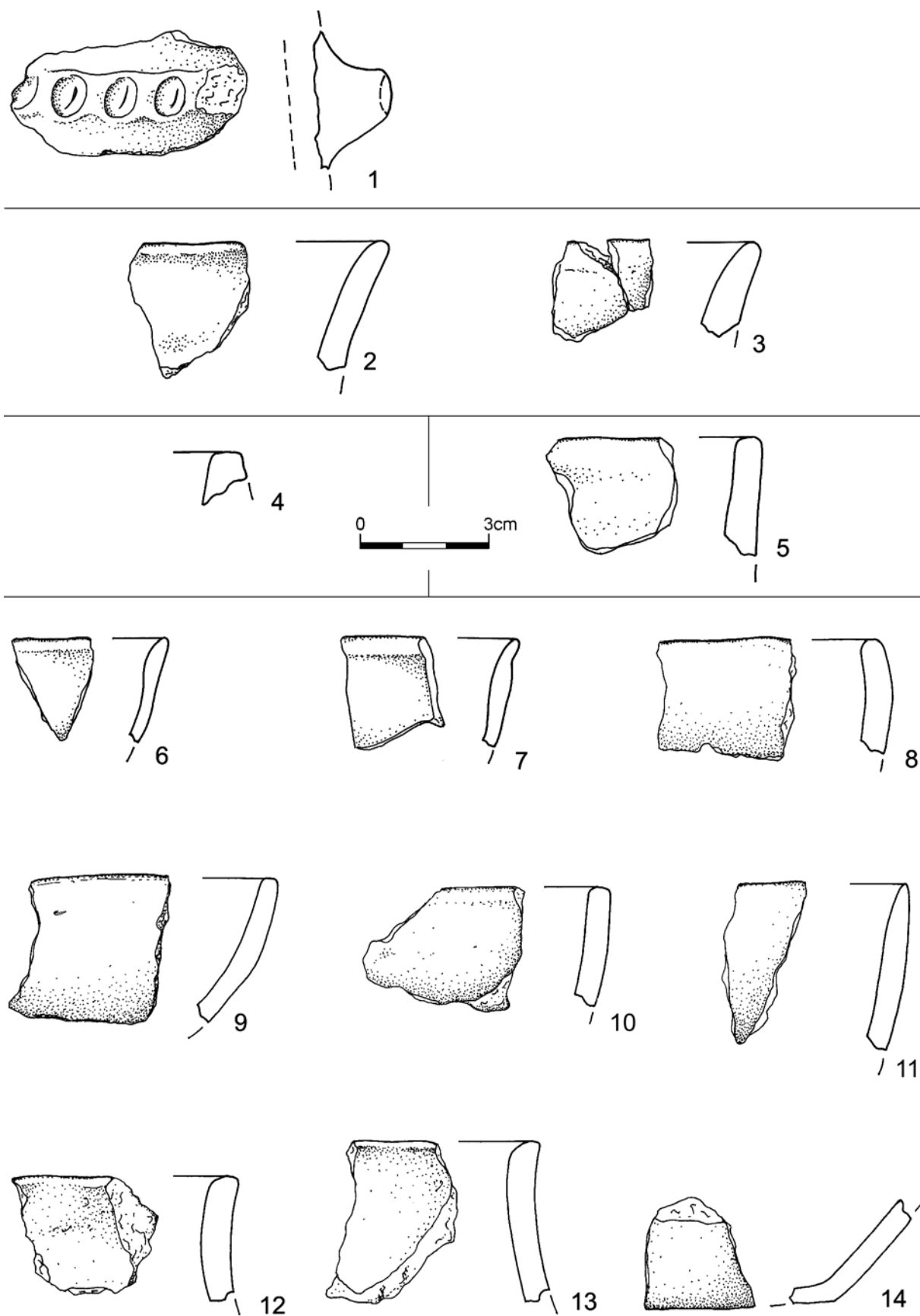
Fig. 20.–23. Plans and profiles of features.

Fig. 24. Photodocumentation of features.

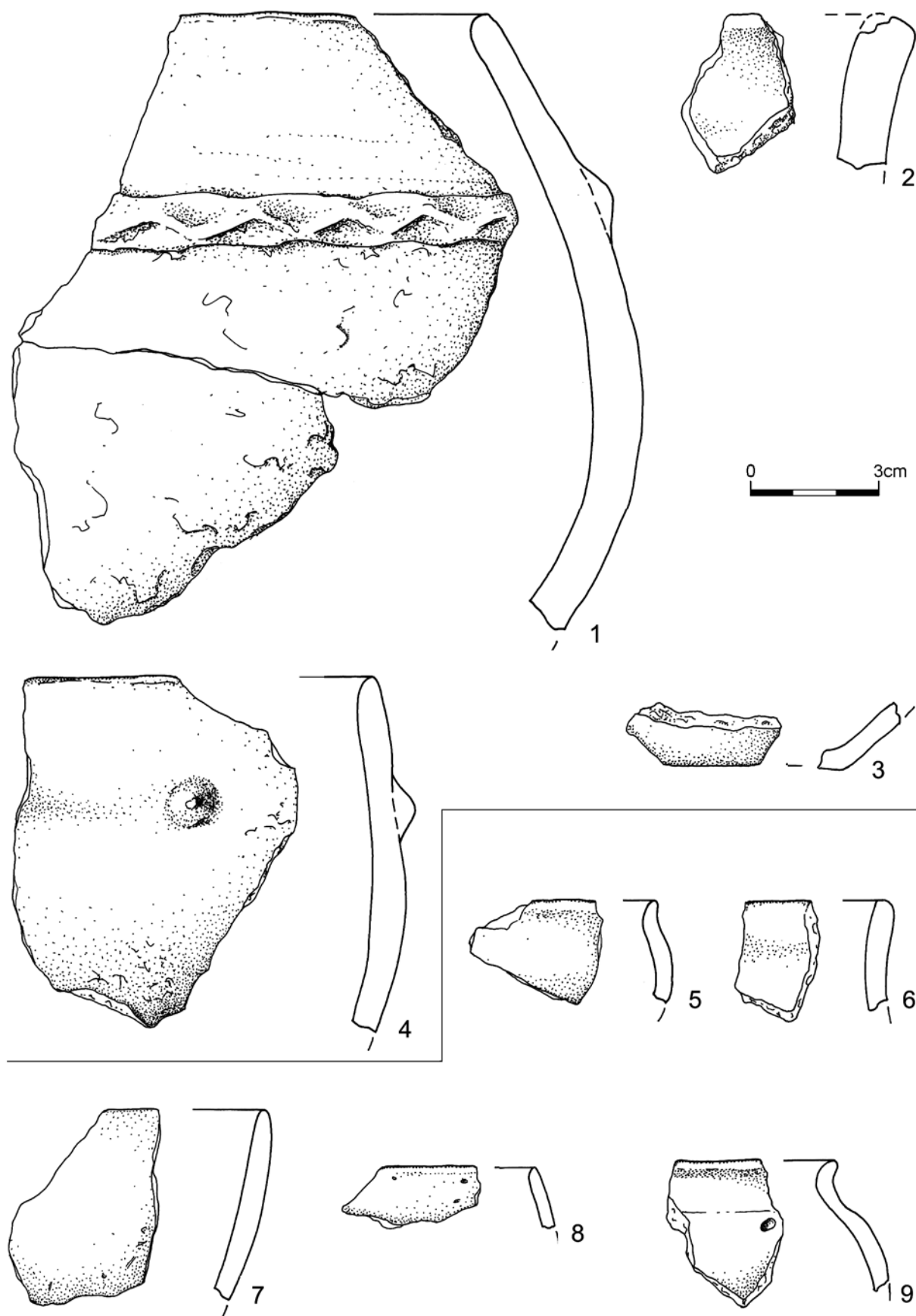
Miloš Vára, Ústav archeologické památkové péče středních Čech, Nad Olšínami 3/448, 100 00 Praha 10
milos.vavra@uappsc.cz

† **Dražen Šťastný**, Ústav archeologické památkové péče středních Čech

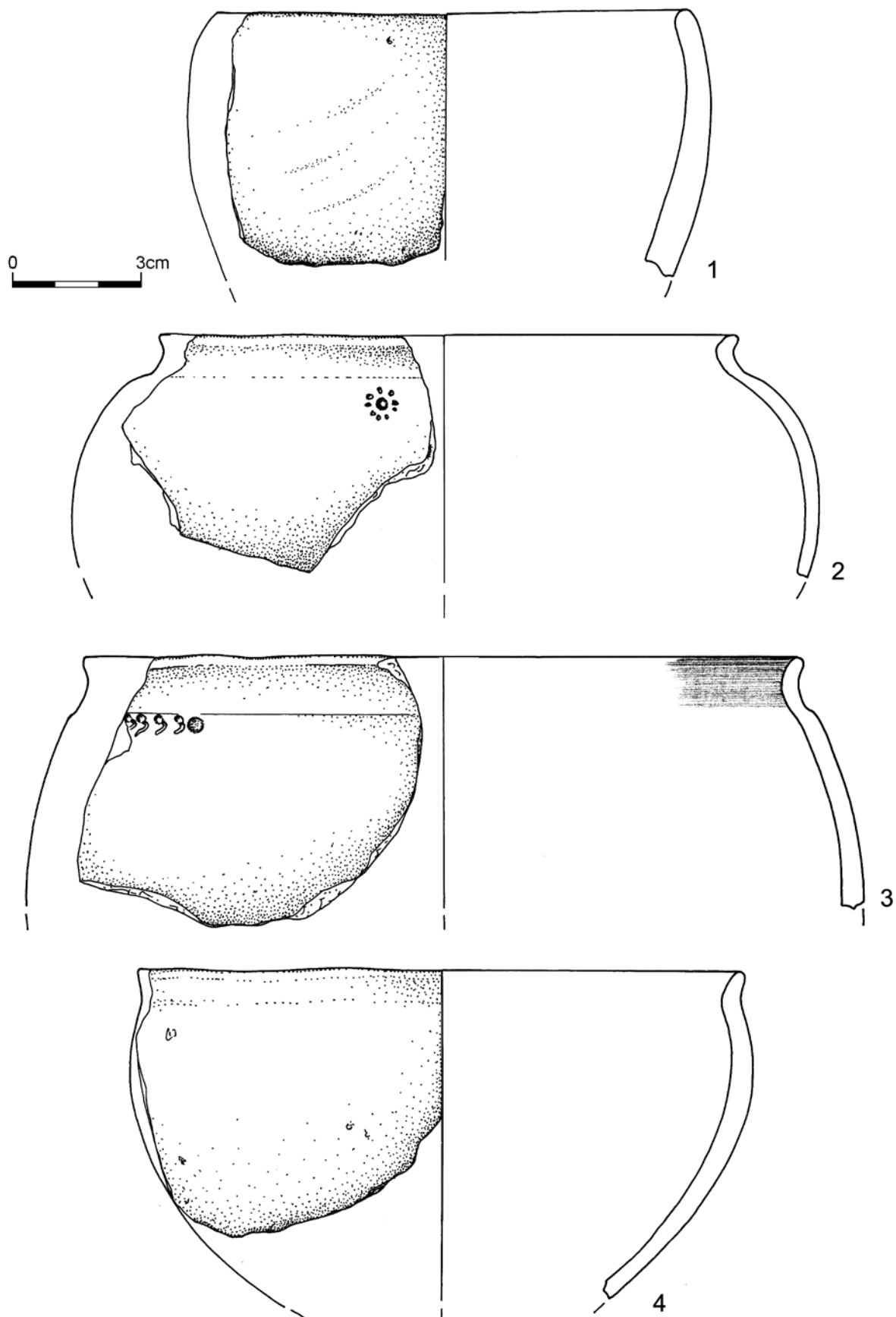
Tomáš Chlup, Ústav archeologické památkové péče středních Čech, Nad Olšínami 3/448, 100 00 Praha 10
tomas.chlup@uappsc.cz

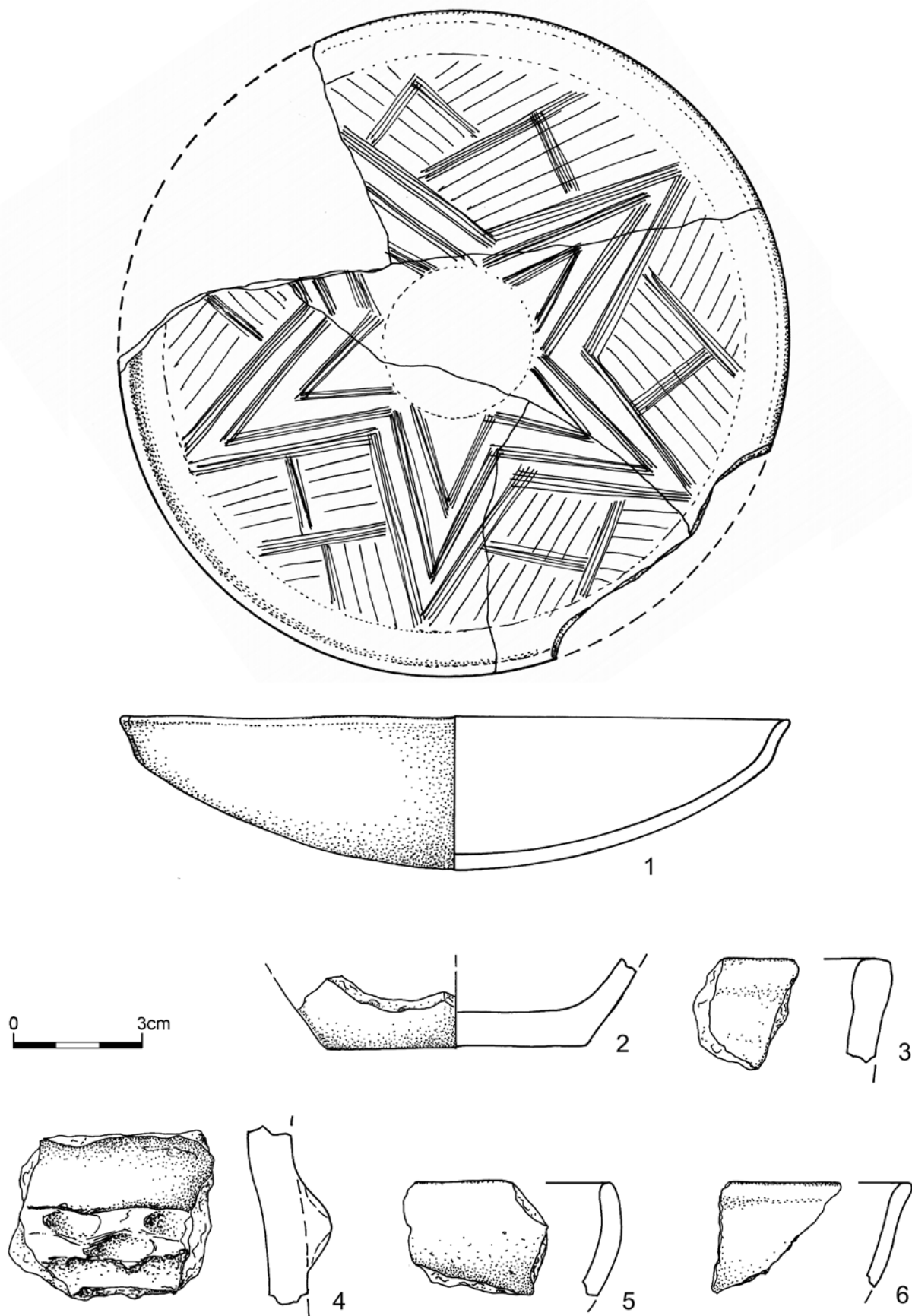
Tab. 1. Cerhýnky. 1 – sběr na parc. č. 112/10; 2–3 – objekt 2/2010; 4 – objekt 3/2010; 5 – objekt 14/2010; 6–14 – objekt 4/2010.

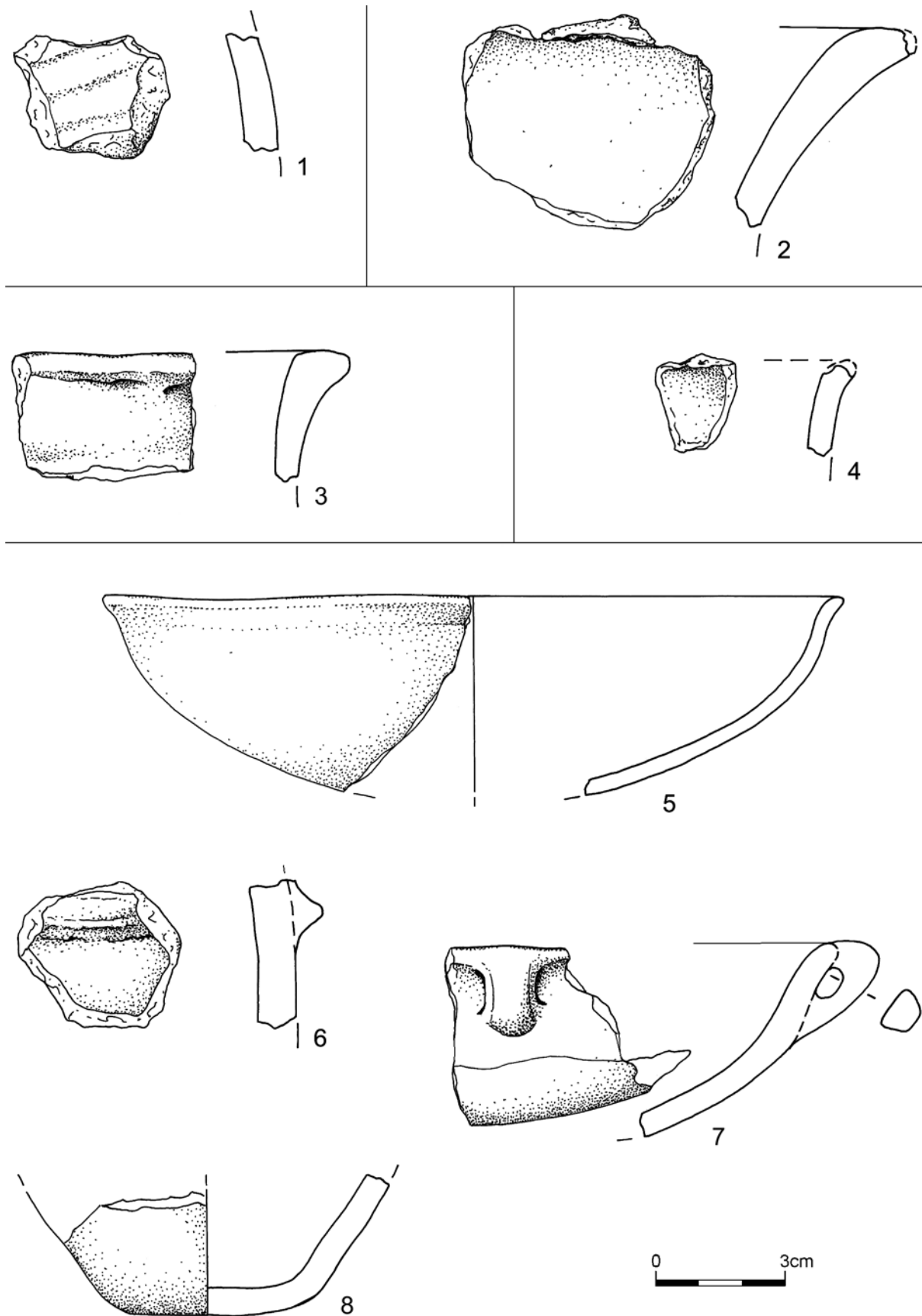
Tab. 2. Cerhýnky. 1–4 – objekt 4/2010; 5–9 – objekt 6/2010.

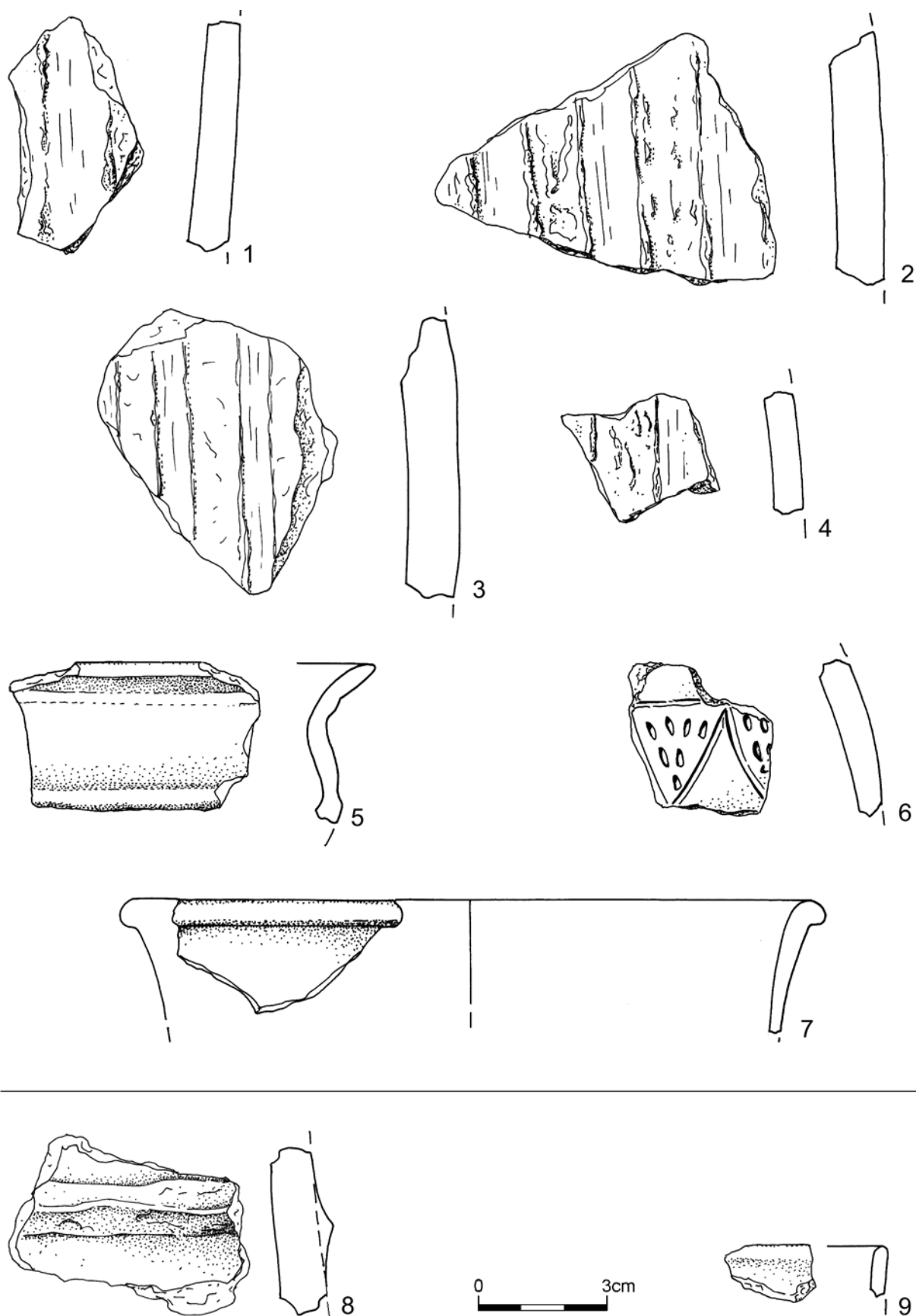
Tab. 3. Cerhýnky. 1–4 – objekt 6/2010.

Tab. 4. Cerhýnky. 1–6 – objekt 6/2010.

Tab. 5. Cerhýnky. 1 – objekt 7c/2010; 2 – objekt 8/2010; 3 – objekt 9/2010; 4 – objekt 10/2010; 5–8 – objekt 1/2015.

Tab. 6. Cerhýnky. 1–7– objekt 2/2015; 8–9 – objekt 4/2015. Tab. 1–6. kreslila I. Vajglová.
